

Bezoekadres: Wilhelminakade 179

Postadres: Postbus 6575

3002 AP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl

Opgesteld door: V. van Onselen (junior adviseur)

Collegiale toets: M. Dubbeldam (adviseur)

Telefoon: 06 51455486

E-mail: vm.vanonselen@rotterdam.nl

Ingenieursbureau Rotterdam

Quickscan flora en fauna

Parkstad, Bosbuurt
Blokken I+T+S

september 2018

Inhoud

1. Aanleiding	2
1.1 Doel	2
2. Gebiedsbeschrijving en project kader	2
3. Methodiek	5
4. Resultaten	6
4.1 Flora	6
4.2 Grondgebonden, kleine zoogdieren	6
4.3 Vleermuizen	7
4.4 Vogels	10
4.5 Overige soorten	11
5. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen	12
5.1 Toekomstige inrichting en biodiversiteit	13
5.2 Eventuele wijzigingen projectplan	13
Bijlage 1: Literatuurlijst	15
Bijlage 2 : Projectlocatie gebieden	16
Bijlage 3: Wetgevende kaders	17
Bijlage 4: Rotterdams duurzaamheidsbeleid en ecologie	22

1. Aanleiding

Het flora en fauna onderzoek ter plaatse van de blokken I+T+S in Projectgebied Parkstad, is uitgevoerd in opdracht van de heren S.M. Apers en J.M. van der Aar (afdeling Stadsontwikkeling, gemeente Rotterdam). De Gemeente Rotterdam is voornemens het gebied Parkstad bouwrijp te maken; er zullen verschillende deellocaties binnen dit gebied worden ingericht als nieuwbouwwijken met als doel deze wijken met elkaar te verbinden.

Ten behoeve van de voorgenomen activiteiten (waarbij o.a. het rooien van bomen zal plaatsvinden) is gevraagd een quickscan conform de nieuwe Wet natuurbescherming uit te voeren.

1.1 Doel

Het doel van dit onderzoek is een uitspraak te doen of, en zo ja, in welke mate, de voorgenomen werkzaamheden conflicteren met verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (zie bijlage 3 voor meer informatie omtrent de wetgevende kaders). Op basis van een korte veldverkenning worden uitspraken gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in of nabij het projectgebied. Vervolgens worden de verwachte effecten op deze soorten in beeld gebracht. Daarnaast worden eventuele vervolgstappen aangegeven om het werk uit te kunnen voeren.

2. Gebiedsbeschrijving en project kader

Het te ontwikkelen plangebied is gelegen ten Zuiden van de Maas in de wijk Feijenoord te Rotterdam. De te onderzoeken bouwblokken zijn gelegen tussen de Laan op Zuid en de Hilledijk en de 2^e Rosestraat aan de zuidzijde. Het terrein beslaat een oppervlakte van circa 12.000 m². De voorbereidingen voor het bouwrijp maken zijn al getroffen en de locatie bestaat momenteel uit een braakliggend stuk grond met enkele hopen zand en puin en lage begroeiing. Binnen het plangebied zijn coniferen aanwezig tussen blokken T & S die zullen worden gerooid. Daarnaast is er aandacht besteed aan de aangrenzende populieren langs de Hilledijk, deze zullen ook worden gerooid. Er zijn geen watergangen aanwezig binnen of rondom het plangebied. Fig. 1 toont de locatie waar het voorliggende onderzoek betrekking op heeft (bouwblokken I+T+S) en Fig. 2 toont foto's van de onderzoekslocatie.

De aangrenzende en omliggende blokken worden tevens bouwrijp gemaakt in het kader van een grootschalig ontwikkelingsproject 'Parkstad', met per blok verschillende bestemmingsplannen. Deels zijn deze kavels al bouwrijp gemaakt en deels zijn er omliggend nog woonwijken. Bijlage 1 toont een luchtfoto van het gehele te ontwikkelen gebied. Het onderhavige onderzoek heeft alleen betrekking op de bouwblokken I, T en S.

Figuur 1a: Overzichtsfoto onderzoekslocatie

Figuur 1b: Regionale ligging onderzoekslocatie

Ligging t.o.v. beschermd natuurgebied

Er is gekeken naar de ligging ten opzichte van beschermde natuurgebieden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000. De onderzoekslocatie ligt niet binnen een beschermd natuurgebied, het dichtstbijzijnde gebied ligt buiten een straal 3 km van de onderzoekslocatie, dus zal er geen verstoring plaatsvinden.

Voor de onderzoeksopzet wordt uitgegaan van een worst-case scenario: het perceel wordt kaal opgeleverd waarbij de bebouwing wordt (is) gesloopt en bomen worden (zijn) gerooid. Het toekomstig gebruik is nieuwbouw.

a) Projectgebied vanuit het Zuiden gefotografeerd

b) Bomenrij (populieren) grenzend aan het projectgebied langs de Hilledijk

c) Zandhoop op het terrein

d) Aardwal op het terrein

Figuur 2: foto's onderzoekslocatie

3. Methodiek

In het verleden hebben in en nabij het onderzoeksgebied al onderzoeken plaatsgevonden. Deze zijn meegenomen in de bureaustudie en als er beschermde soorten zijn aangetroffen is daar extra aandacht aan besteed tijdens het veldbezoek. Onderstaande tabel geeft kort de resultaten weer van onderzoeken in de afgelopen 10 jaar, in de literatuurlijst is een overzicht van de onderzoeken te vinden.

Onderzoek	Beschermde soorten	Conclusie
Ingenieursbureau Rotterdam, 2008	Rietorchis Grote kaardenbol	Ontheffing aangevraagd voor de Rietorchis (FF/75C/2008/0596)
Ingenieursbureau Rotterdam, juli 2009	Grote Keverorchis Akkerklokje Brede Wespenorchis	Ontheffing aangevraagd voor Keverorchis (FF/75C/2009/0471)
Ingenieursbureau Rotterdam, 2016	Niet aangetroffen	Bosplantsoen niet van essentieel belang voor vleermuizen. Het bouwrijp maken kan plaatsvinden.
Ingenieursbureau Rotterdam, 2018	Niet aangetroffen	Het bouwrijp maken kan verder plaatsvinden

Tabel 1. Een beknopt overzicht van de resultaten uit het voorgaand onderzoek

Er is per soortgroep beoordeeld of er beschermde soorten zijn aangetroffen of kunnen worden verwacht binnen het onderzoeksgebied. Bronnen die hierbij o.a. zijn gebruikt zijn GisWeb en de Rotterdamse Natuurkaart.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen, zowel sloop- als nieuwbouw en/of renovatie, maar ook kap en rooiwerkzaamheden, dient altijd aandacht te worden besteedt aan (mogelijk) aanwezige beschermde natuurwaarden. Voor alle aanwezige soorten geldt de zorgplicht, conform artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Om een goed beeld te krijgen van de locatie is een veldbezoek uitgevoerd op 13 september 2018. Het was deze ochtend zonnig en 16°C, met vrijwel windstil weer. Figuur 2 toont de foto's die zijn gemaakt tijdens het veldbezoek.

4. Resultaten

4.1 Flora

In de geraadpleegde bronnen zijn geen groeilocaties van beschermde soorten naar voren gekomen. De projectlocatie betreft een ruig terrein met veel wildgroei en pioniersvegetatie. Groeiplaatsen van (strikt) beschermde soorten planten zijn uit te sluiten door de staat van de locaties (bouwgebied), waardoor de bodem te intensief wordt gebruikt en te voedselrijk is, hebben dergelijke soorten geen kans om zich hier te vestigen. Soorten die zijn aangetroffen tijdens het veldbezoek betreffen o.a.: zuring, groot hoefblad en grote kattenstaart.

Invasieve exoten

Er is ook gecontroleerd op de aanwezigheid van invasieve exoten (soorten die van nature niet in Nederland voorkomen en die na de introductie schadelijke gevolgen hebben voor de Nederlandse natuur). Binnen Rotterdam zijn dit veelal de Japanse duizendknoop, Reuzeberenklauw en Reuze springbalsemien. Deze zijn niet aangetroffen binnen de grenzen van onderhavig onderzoeksgebied.

Beoordeling:

In de huidige situatie worden (strikt) beschermde soorten niet meer op en rond het terrein verwacht.

4.2 Grondgebonden, kleine zoogdieren

Uit het voorgaande onderzoek is al gebleken dat strikt beschermde grondgebonden zoogdieren op voorhand zijn uitgesloten in het onderzoeksgebied, wegens ontbreken van geschikt biotoop; er wordt te intensief gewerkt en zijn geen geschikte verblijfplaatsen. Wel kunnen grondgebonden kleine zoogdieren (zoals egel, konijn, mol) nog aanwezig zijn op of rond het project gebied.

Op het terrein zijn aan de oostgrens van het gebied, langs de Laan op Zuid, holen aangetroffen (Fig. 3 a,b). Er zijn geen uitwerpselen gevonden in de buurt gevonden en de grootte van de holen duidt meer op die van een vos dan van bijv. konijnen. Er is om uit te zoeken welke soort gebruik maakt van deze holen een wildcamera geplaatst. Hieruit is naar voren gekomen dat het hier toch konijnen betreft, deze zijn gedurende 24 uur vastgelegd met de camera. Tevens zijn er verschillende katten die de camera hebben getriggerd (zie Fig. 3 c,d).

a) Hol/graafgang 1

b) Hol/graafgang 2

c) Konijn vastgelegd met wildcamera

d) HuisKat vastgelegd met wildcamera

Figuur 3. Aangetroffen holen en dieren vastgelegd met wildcamera.

Ten zuiden van het terrein staat een bouwkeet, deze is gecontroleerd op potentiële aanwezigheid van steenmarters. Uit de waarnemingen blijkt dit gebouwtje niet geschikt als verblijfplaats voor deze soort, gezien er geen directe toegangswegen waren tot het gebouw en er verder geen openingen of sporen zijn aangetroffen.

Beoordeling:

De bovengenoemde soorten zijn vrijgesteld bij ruimtelijke ingrepen en daardoor niet strikt beschermd onder de Wet natuurbescherming. Wel dient er altijd rekening gehouden te worden met dergelijke soorten vanuit de Zorgplicht (artikel 1.11 Wet natuurbescherming).

Bij o.a. het ontgraven en verwijderen van bouwmaterialen/steenhopen dient men rekening te houden met het onverwachts opduiken van kleine, grondgebonden zoogdieren.

4.3 Vleermuizen

Algemeen

Alle vleermuizen in Nederland zijn strikt beschermd volgens de Wet natuurbescherming. Soorten die zeker in (binnen)stedelijk gebied verwacht kunnen worden zijn Gewone en Ruige dwergvleermuis. Vooral de Gewone dwergvleermuis is een typische gebouwbewoner, die vaak spleten, scheuren, ventilatievoegen en ruimten in muren en openingen onder dakranden gebruikt als, of toegang te verkrijgen tot een geschikte verblijfplaats (bv. onder daklijsten, zolder of in een spouwmuur). Deze soort foerageert met name in en rond groene elementen

zoals groene oevers, parken en grotere (binnen)tuinen, in nabijheid van water, maar ook langs bomenlanen. Ruige dwergvleermuis wordt daarnaast ook wel in grotere bomen aangetroffen. Verblijfplaatsen bevinden zich dan vaak in oude spechtenholten of achter loszittend schors.

Vleermuispotentie binnen het onderzoeksgebied

De bomengroep (met o.a. coniferen) ten zuid- oosten van het onderzoeksgebied (zie Fig.3) was al verwijderd tijdens het veldbezoek op 13 september. Deze bomen zijn zeer vermoedelijk in het broedseizoen gerooid, gezien de bomenstructuur bij het veldbezoek in maart 2018 nog is waargenomen op het terrein.

Langs de Hilledijk aangrenzend aan de onderzochte bouwblokken, is een bomenrij van populieren (zie Fig. 2b) aanwezig die op den duur zullen worden gerooid. De geplande kapwerkzaamheden worden uitgevoerd vanwege een conflict met het bouwkundig plan; de Hilledijk ligt nu op een uitgiftepeil van 3,85 +NAP, in de toekomst wordt die straat grotendeels opgehoogd naar 5,65 +NAP en door deze ophoging zullen de bomen vermoedelijk afsterven. De kapwerkzaamheden van de populieren staat gepland voor medio 2020/2021.

Er zijn in deze bomen geen holtes/loszittend schors waargenomen die kunnen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen. De verwachting is dat deze bomenrij interessant is als vliegroute, maar gezien de bomenrij aan beide zijden niet doorloopt, is het aannemelijk dat de structuur geen essentieel onderdeel uit van een groter foerageergebied of vliegroute (zie Fig.3). Op GISWEB zijn geen waarnemingen gedaan van vleermuizen binnen of langs de grenzen van dit projectgebied.

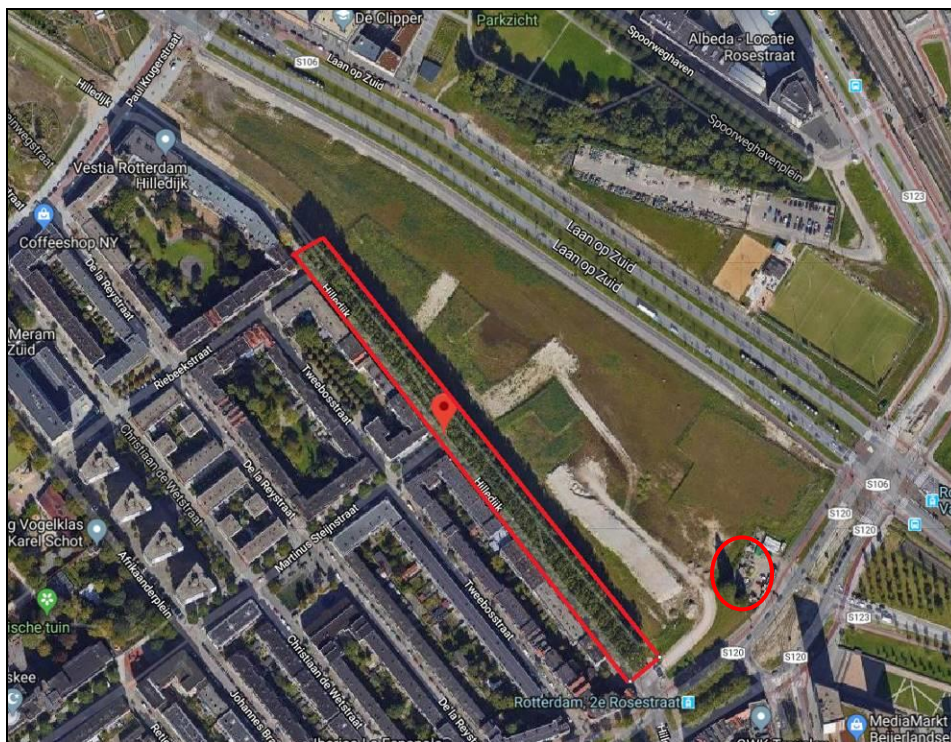

Fig.3: De bomenrij langs de Hilledijk is niet doorlopend (rode rechthoek). De rode cirkel geeft aan waar de bodemgroep heeft gestaan die inmiddels is gekapt.

In de naastgelegen bebouwing langs de Hilledijk zijn openingen waargenomen die toegankelijk zijn voor vleermuizen en eventueel kunnen dienen als verblijfplaats.

Deze bebouwing zal nog aandachtiger worden onderzocht in een separaat ecologisch onderzoek van de Tweebosbuurt.

Beoordeling:

De planlocatie is wegens het ontbreken van bomen ongeschikt als verblijfplaats en foerageergebied. Omliggende woningen zouden wel potentiële verblijfplaatsen kunnen zijn of onderdeel uitmaken van een foerageergebied. De bomenrij grenzend aan het projectgebied maakt naar verwachting onderdeel uit van een vliegroute. Negatieve effecten op vleermuizen door de voorgenomen ingrepen binnen dit project worden niet verwacht, gezien de bomenrij aan beide zijden wordt afgebroken.

4.4 Vogels

Alle inheemse vogels zijn strikt beschermd gedurende het broedseizoen. In de broedperiode (globaal van maart t/m augustus) is het te verwachten dat er in de directe omgeving verschillende meer algemeen voorkomende vogels tot broeden kunnen komen in de bomenrij aan de grens van het onderzoeksgebied (populieren langs de Hilledijk) en de rest van het terrein. Tijdens het veldbezoek zijn een aantal potentiële nesten van kraaiachtigen waargenomen in de populieren.

De bomenstructuur (met o.a. coniferen) ten Zuiden van het onderzoeksgebied was al verwijderd tijdens het veldbezoek op 13 september. Deze bomen zijn in het broedseizoen gerooid, gezien de bomengroep bij het veldbezoek in maart 2018 nog zijn waargenomen op het terrein. De bomen hadden potentie voor broedgelegenheden voor o.a. duivensoorten.

Op het terrein zijn een aantal geschikte plekken voor oeverzwaluwen waargenomen; deze kunnen zich nestelen in de steile hopen zand en langs aardwallen, zie foto's in figuur 2 (g+h). Er zijn tijdens het veldbezoek geen nesten waargenomen. Echter er wordt geadviseerd in de toekomst tijdens het broedseizoen hier wel rekening mee te houden, door steile wanden te voorkomen.

Ook zijn er meerdere hopen zand waargenomen op het terrein, die vrij steile hellingen hebben en hiermee ook potentie hebben voor het nestelen van oeverzwaluwen. Tijdens het veldbezoek zijn er geen waarnemingen gedaan die hier op duiden.

Andere, meer algemene soorten die zijn waargenomen tijdens het veldbezoek betreffen kraaien, stadsduiven, spreeuwen en merels. Overvliegend zowel kleine mantelmeeuwen als zilvermeeuwen waargenomen.

Beoordeling:

Tijdens het broedseizoen moet er worden gehandeld conform de richtlijnen van de Wet natuurbescherming. Er bomen gerooid tijdens het broedseizoen, wat tegen het zorgvuldig omgaan t.a.v. de Wet Natuurbescherming ingaat. Indien de verdere rooiwerkzaamheden (van de populieren) niet kunnen plaatsvinden buiten de broedperiode, dient voorafgaand de bomenrij gecontroleerd te worden door een ecologisch deskundige op broedende vogels. Indien deze worden aangetroffen dient kap uitgesteld te worden tot na de broedperiode. Van een aantal vogels is ook buiten de broedperiode het nest en/of de verblijfplaats beschermd. Deze soorten maken jaarrond gebruik van hun nest of keren jaarlijks terug naar dezelfde plek. Het betreft dan o.a. huismus, gierzwaluw en diverse roofvogels. huismus en gierzwaluw zijn uitgesproken gebouwbewoners. Binnen de projectlocatie zijn deze niet waargenomen en worden deze ook niet verwacht, wegens het ontbreken van bebouwing. Vaste rust- en verblijfplaatsen van roofvogels worden tevens niet verwacht. Wel wordt geadviseerd het terrein zo vlak mogelijk te houden om te voorkomen dat bijv. oeverzwaluwen kunnen gaan nestelen in de steile aardwallen/zandhopen.

4.5 Overige soorten

Voor andere diersoorten is in het voorgaande rapport (2008) al geconcludeerd dat de biotoop niet geschikt is voor het voorkomen van deze soorten (beschermde insecten/reptielen). Bij eerder onderzoek (bSR, 2004) zijn in waterelementen in andere delen van Parkstad geen amfibieën aangetroffen. In de huidige situatie zullen vissen en amfibieën niet worden verstoord door het ontbreken van waterelementen in/ of nabij het projectgebied.

Tijdens het veldbezoek zijn meer algemeen voorkomende vlindersoorten aangetroffen zoals het Klein geaderd witje en Icarusblauwtje. In de huidige situatie is geen vegetatie/water element aanwezig en worden er geen beschermde soorten verwacht binnen het projectgebied.

Beoordeling:

Bij het ontbreken van een geschikt biotoop, worden overige beschermde soorten niet binnen het projectgebied verwacht.

5. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

Er worden geen strikt beschermde soorten verwacht op de projectlocatie. De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van o.a. vleermuizen en jaarrond beschermde vogels wordt uitgesloten. Tevens zijn er geen invasieve exoten waargenomen tijdens het veldbezoek. Er wordt geen nader onderzoek geadviseerd wegens het ontbreken van een geschikte biotoop voor beschermde soorten.

Het verder bouwrijp maken/ontwikkelen van de locatie kan worden vervolgd, echter dient men wel altijd de zorgplicht na te leven. Dit geldt voor alle diersoorten (ongeacht de mate van bescherming). Hieraan zijn een aantal vaste voorwaarden verbonden te weten:

- *Verwijderen van groen zo mogelijk BUITEN de broedperiode van vogels uitvoeren (broedperiode loopt globaal van maart t/m augustus). De kans op aanwezigheid van broedende vogels is groot in de bomenrij langs de Hilledijk;*
- *Indien eventuele rooiwerkzaamheden niet kunnen plaatsvinden buiten de broedperiode dient voorafgaand de bomenrij gecontroleerd te worden door een ecologisch deskundige op broedende vogels. Indien deze worden aangetroffen dient kap uitgesteld te worden tot na het uitvliegen van de jongen;*
- *Bij sloop en kap/rooi van bomen rekening houden met aanwezigheid en verstoring van kleine zoogdieren. Ook bij het verwijderen van steenhopen/bouwmaterialen dient men bedacht te zijn op het opduiken van kleine zoogdieren. Indien deze tijdens de werkzaamheden worden waargenomen, werkzaamheden tijdelijk stilleggen zodat deze dieren gelegenheid hebben om te vluchten. Tevens dient er één kant op gewerkt te worden om zo de dieren ruimte te geven om te vluchten.*
- *Voorkom vorming van oppervlaktewater in de vorm van grote plassen binnen de projectgrenzen. Dergelijke natte situaties kunnen met name in het voorjaar gebruikt worden als voortplanting/nestgebied voor amfibieën en/of bijv. watervogels.*
- *Voorkom steile hellingen bij zandhopen en vorming van afgegraven wallen/wanden op het terrein voor het nestelen van oeverwaluizen.*

Indien bovenstaande ecologische randvoorwaarden uitgevoerd worden, wordt gewerkt conform de Wet natuurbescherming (zie bijlage 3 voor meer informatie wetgevende kaders).

5.1 Toekomstige inrichting en biodiversiteit

Gebieden zoals het onderzochte gebied (conform voorgaande onderzoeken uit 2004, 2008 en 2009) was een goed gebied voor de biodiversiteit in Rotterdam. In voorgaand onderzoek zijn libellen, vlinders en beschermde plantensoorten waargenomen. Het wegvallen van deze soorten is een achteruitgang van de biodiversiteit in dit gebied. Het afnemen van dergelijke gebieden is vaak niet te voorkomen gezien de vraag naar bouwgronden.

Om de biodiversiteit weer te vergroten (eventueel deze soorten weer terug te krijgen) wordt aanbevolen om hier zoveel mogelijk rekening mee te houden in de projectplannen, door veel groen op te nemen in/op en rondom de toekomstige bebouwing.

Cumulatieve effecten kunnen optreden wanneer veel van dergelijke gebieden verdwijnen. Bijvoorbeeld door de afname van gebieden met vleermuispotentie kunnen een cumulatief effect veroorzaken; wanneer één gebied wegvalt (bijv. door de bomen die worden gerooid) kunnen deze soorten wellicht in aangrenzende gebieden ook verdwijnen, omdat ze uitwijken naar andere gebieden. Het is derhalve de aanbeveling om gebieden die nog niet ontwikkeld hoeven te worden zoveel en zolang mogelijk een ruig karakter te laten behouden. En de te ontwikkelen gebieden zoveel mogelijk groen/ gevarieerde groenaanleg in te richten voor het behouden of vergroten van de soortendiversiteit in de toekomst (in het kader van het duurzaamheidsprogramma Rotterdam, zie bijlage 4).

Voorbeelden van gevarieerde groenaanleg binnen bebouwing zijn bijvoorbeeld: groene daken en gevels, binnentuintjes of omringend groen met veel verschillende soorten vegetatie (heesters, struiken) en groene gevels. Verder kunnen nieuw te bouwen woningen ook geschikt gemaakt worden voor soorten als vleermuizen en vogels. Dit onder de noemer natuur inclusief bouwen (zie bijlage 4). Een ecologisch adviseur kan u hier nader over adviseren.

5.2 Eventuele wijzigingen projectplan

Wat te doen bij een wijziging van de ontwikkeling of bij het afwijken van het advies?

De adviezen in dit ecologisch vooronderzoek zijn opgesteld om te werken volgens de geldende natuurwetgeving. Wij zijn hierbij uitgegaan van de geplande ontwikkeling zoals aangeleverd door de opdrachtgever. Indien de geplande ontwikkeling wijzigt, bijvoorbeeld doordat het projectgebied groter wordt of de werkzaamheden veranderen, dan is de kans aanwezig dat ook het voorliggende advies wijzigt. Neem in dat geval contact op met een ecooloog om te onderzoeken of er passende maatregelen zijn waarbij conform de geldende natuurwetgeving kan worden gewerkt. Ook kan het zijn dat wij maatregelen of vervolgstappen adviseren die niet goed in te passen zijn in de planning of uitvoering. Afwijken van het plan of advies is sommige gevallen mogelijk, maar altijd onder begeleiding van een deskundig ecooloog. Het is mogelijk dat in een vervolgtraject beschermde planten of dieren voorkomen binnen de projectgrenzen en zijn hier aanvullende maatregelen nodig. Mogelijk is hiervoor een ontheffing benodigd en dit dient daarom altijd onder begeleiding plaats te vinden van een ecologisch deskundig persoon met kennis van de betreffende soorten.

Bijlage 1: Literatuurlijst

Bijlage 2: overzichtstekening Parkstad

Bijlage 3: Wetgevende kaders

Bijlage 4: Rotterdams duurzaamheidsbeleid en ecologie

Bijlage 1: Literatuurlijst

Rapporten

- Ingenieursbureau Rotterdam, *'Quick Scan flora en fauna 'spoorwegemplacement' Parkstad*, 2008
- Ingenieursbureau Rotterdam, *'Inventarisatie flora en fauna 'spoorwegemplacement 2 en 3 'Parkstad te Feyenoord'*, 2009
- Ingenieursbureau Rotterdam, *'Notitie Verkennend onderzoek FF-wet bouwrijp maken Laan op Zuid (Spoorweghavenpark)*, 2016
- Ingenieursbureau Rotterdam, *'Actualiserend Onderzoek Wet natuurbescherming (Blok G, Overmaas)'* en *'Actualiserend Flora & Fauna Onderzoek Parkstad, Remisehof (blok K1, K2 & H)'*, 2018.

Websites:

www.natuurloket.nl

www.floron.nl

www.sovon.nl

www.ravon.nl

www.gis.rotterdam.nl

Bijlage 2: Projectlocatie gebieden

Blokken I+T+S (Bosbuurt)

Bijlage 3: Wetgevende kaders

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming, is op 1 januari 2017 in werking getreden. In artikel 1.4 van hoofdstuk 1 van de Wet natuurbescherming is vastgelegd dat EU-regelgeving vóór de nationale regelgeving gaat.

Doel van de Wet natuurbescherming:

In artikel 1.10 van hoofdstuk 1 is aangegeven dat het doel van de wet is:

- Het beschermen en ontwikkelen van natuur (1.10 lid a). In dit lid wordt ook opgemerkt dat een van de redenen voor de natuurbescherming haar intrinsieke waarde is.
- Het behouden en herstellen van de biodiversiteit (1.10a).
- Het duurzaam kunnen blijven inzetten van natuur voor ecosysteemdiensten (1.10 lid b). Er is dus ook een economisch doel.
- Samenhangend beleid gericht op het behoud van waardevolle landschappen vanwege hun functie voor biodiversiteit, cultuurhistorie en maatschappelijke functies.

Actieve Natuurbescherming

De EU heeft haar lidstaten de plicht opgelegd zorg te dragen voor een goede stand van de natuur. In de Wet natuurbescherming heeft daarom actieve natuurbescherming een grotere rol. De actieve natuurbescherming is in hoofdstuk 1 in de artikelen 1.5 tot en met 1.10 en 1.12 vormgegeven. Om de EU doelstellingen te halen wordt er door het ministerie van EZ een Nationale Natuurvisie opgesteld. Het doel is het behoud en zo mogelijk versterken van de biodiversiteit. In artikel 1.5 wordt expliciet de koppeling gelegd tussen een goede biodiversiteit, het goed functioneren van de ecosystemen en het borgen van evenwichtige en duurzame economische ontwikkeling (zie lid 3). In artikel 1.5 krijgen ook de zogenoemde rode lijsten een status binnen de Wet natuurbescherming; namelijk als monitoringsinstrument voor de stand der natuur in Nederland (zie lid 4).

In artikel 1.7 is aangegeven dat de provincies in het kader van actieve natuurbescherming vierjaarlijks een provinciale natuurvisie opstellen. In artikel 1.7 lid 3 is aangegeven dat in de provinciale natuurvisie Provincie het biodiversiteitsbeleid moet integreren met het algemeen economisch beleid, ruimtelijk beleid milieubeleid, waterbeleid en cultuurbeleid. Zuid-Holland is hier wel al mee bezig maar gaat deze visie op zijn vroegst eind 2017 gereed hebben (het opzetten van het vergunningen traject voor passieve soortbescherming kost op dit moment (januari 2017) nog alle capaciteit).

De Wet natuurbescherming kent geen verplichting voor gemeenten om een Gemeentelijke Natuurvisie op te stellen. Een aantal gemeenten hebben dit echter wel al gedaan. Een Gemeentelijke Natuurvisie wordt soms opgesteld als instrument voor stimulering van de gemeentelijke economische maar vaak ook als voorbereiding op het in werking treden van de Omgevingswet. De gemeentelijke Natuurvisie wordt dan te zijner tijd opgenomen in de op te stellen Omgevingsvisie. Een onderdeel natuur moet hierin opgenomen zijn.

Zorgplicht

Zowel de Natuurbeschermingswet 1998 als de Flora- en Faunawet kenden zorgplichtbepalingen. In de Wet natuurbescherming zijn deze gezamenlijk ondergebracht in een algemene zorgplicht voor zowel soorten als voor gebieden in artikel 1.11 van hoofdstuk 1. In lid 2 van dit artikel wordt expliciet gemaakt dat negatieve effecten op natuurgebieden of inheemse in het wild levende soorten dieren en planten zo veel mogelijk voorkomen moeten worden. De zorgplicht geldt voor iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat er door zijn of haar handelen, of het nalaten daarvan, negatieve effecten op natuurgebieden of in het wild levende inheemse soorten kunnen optreden. Zorgplicht strekt zich ook uit tot de leefomgeving van dieren en planten; je mag het biotoop dus ook niet aantasten. In lid 3 is aangegeven dat zorgplicht slechts gedeeltelijk voor jacht, schadebestrijding en visserij geldt.

Bevoegd gezag

In artikel 1.3 van hoofdstuk 1 van de Wet natuurbescherming is vastgelegd dat het bevoegd gezag bij de provincie ligt waar een activiteit of ontwikkeling plaats vindt. De afgifte van ontheffingen en vergunningen in het kader van de Wet natuurbescherming, en de handhaving van deze vrijstellingen, is door de provincies uitbesteed aan de omgevingsdiensten. In Zuid Holland worden ontheffingen en vergunningen beoordeeld en verleend door de Omgevingsdienst Haaglanden. Handhaving wordt verzorgd door de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.

Onder de Flora- en faunawet was het Ministerie van EZ het bevoegd gezag (althans voor soortbescherming). Dit werd uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Voor provinciegrens overstijgende of gevoelige zaken (kustverdediging, rijks-infrastructuur, militaire zaken) blijft EZ ook onder de Wet natuurbescherming het bevoegd gezag. Het goedkeuren van Gedragcodes blijft om die reden ondergebracht bij RVO.

Vrijstellingen en Gedragcodes.

In de Wet natuurbescherming zijn de vrijstellingen, vergunningen en ontheffingen geregeld in hoofdstuk 5. De mogelijkheid tot het werken met gedragcodes is echter geregeld in hoofdstuk 3 artikel 3.31.

In artikel 5.1 is ook de behandeltermijn van een aanvraag vastgelegd; 13 weken met een maximale verlenging van 7 weken. Aan een ontheffing of vergunning kunnen voorwaarden zijn verbonden (zie artikel 5.3). Een ontheffing of vergunning kan worden ingetrokken als de houder van de vrijstelling zich niet aan de voorwaarden houdt, de vrijstelling heeft verkregen op onjuiste gronden of de omstandigheden zijn gewijzigd (artikel 5.4).

Onder de Wet natuurbescherming is het gebruik van generieke ontheffingen voor te ontwikkelen gebieden (gebiedsvergunning) expliciet benoemd als mogelijkheid (artikel 5.6).

In artikel 3.31 van hoofdstuk 3 (paragraaf 3.7) staat dat het mogelijk is te werken met een goedgekeurde gedragcode indien de werkzaamheden zijn beschreven en aangetoond kan worden dat er ook daadwerkelijk wordt gewerkt conform die gedragcode. Een leidraad of werkprotocol is dus vereist.

Voor bestendig beheer, bestendig onderhoud en bestendig gebruik is de toepassing van gedragcodes vergelijkbaar met de vroegere Flora- en faunawet.

In de Wet natuurbescherming is de mogelijkheid voor het gebruik van een gedragcode bij Ruimtelijke ingrepen verruimt ten opzichte van de Flora en faunawet; ook bij soorten die voorkomen op de EU-Habitatrichtlijn en EU-Vogelrichtlijn kan nu een gedragcode worden gebruikt mits de werkzaamheden vallen onder één in deze richtlijnen genoemde belangen. Belangen zijn: volksgezondheid, openbare veiligheid, veiligheid van het luchtverkeer, schade aan gewassen/vee/bossen of wateren, bescherming flora & fauna.

Het gebruik van gedragcodes voor ruimtelijke ingrepen is in de nieuwe wet gevoeliger geworden voor verwarring of misbruik. De verwachting is dat deze onduidelijkheid de komende jaren tot veel rechtszaken zal leiden. Via jurisprudentie zal duidelijkheid moeten ontstaan.

Overgangsrecht

Hoofdstuk 9 van de Wet natuurbescherming regelt de overgangsbepalingen naar de voorgaande wetgeving.

In artikel 9.1 is aangegeven dat de onder de Natuurbeschermingswet 1998 aangewezen beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) onder artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming komen te vallen.

In artikel 9.6 is aangegeven dat lopende ontheffingen en gedragcodes geldig blijven tot het einde van hun looptijd. Voor het werkingsgebied van de gedragcode blijft dus eigenlijk de Flora- en faunawet nog van toepassing.

Bescherming van natuurgebieden

Ten aanzien van gebiedsbescherming (Natura 2000) is er weinig veranderd ten opzichte van de voorgaande wetgeving (Natuurbeschermingswet) aangezien dit hoofdzakelijk Europese regelgeving betreft.

In Nederland staan de instandhoudingsdoelen van een groot aantal Natura 200 gebieden onder druk door een te hoge stikstofdepositie. Om dit het hoofd te bieden is in 2015 het beleid Programma Aanpak Stikstof (PAS) van kracht geworden. De PAS is onveranderd opgenomen in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) Besluit Natuurbescherming, behorende bij de Wet natuurbescherming.

Beschermde soorten

In de Wet natuurbescherming zijn de beschermde soorten in de volgende artikelen vastgelegd:

- Artikel 3.1: alle van nature in Nederland levende vogels.
- Artikel 3.5: alle soorten (die in Nederland voorkomen) van de EU-Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern (planten) en Bonn (trekvoegels en andere migrerende dieren zoals zeezoogdieren).
- Artikel 3.10: "Overige soorten". Dit zijn de "Nederlandse soorten" vergelijkbaar met de Tabel 2 soorten uit de Flora- en faunawet. De lijsten met deze soorten zijn als bijlagen bij de wet zijn opgenomen en niet in een aparte AMvB zoals bij de Flora- en Faunawet het geval was. Lijsten A omvatten de Nederlandse diersoorten en B is een lijst met Nederlandse planten.

Uitgezonderd van bovenstaande lijsten met beschermde soorten zijn:

- Soorten die worden aangewezen door de provincies als zijnde niet of juist wel beschermd in die provincie. *Let op:* Hierdoor zijn er verschillen in de beschermde soorten tussen de provincies.
- Dieren waarop gejaagd mag worden (de soorten zijn genoemd in artikel 3.20).
- Dieren die middels een AMvB worden aangewezen als overlast gevend of schadelijk (zie artikel 3.16).
- Middels een AMvB aan te wijzen invasieve exoten (zie artikel 3.19).

De lijst met via de Wet natuurbescherming beschermde soorten bevat deels andere soorten dan welke onder de Flora- en faunawet beschermd waren. Vooral de lijst met Overige soorten wijkt flink af van de vroegere Tabel 2. Het aantal beschermde plantensoorten is flink afgenomen en er zijn een aantal insectensoorten toegevoegd.

De lijst met in Provincie Zuid Holland beschermde soorten is het handigste te raadplegen via: http://www.regelink.net/kenniscentrum/beschermde-soorten-wet-natuurbescherming/provincie-zuid_holland/ .

Voor soorten uit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn zijn er geen wijzigingen ten opzichte van vroegere wetgeving (Flora- en faunawet en Wet natuurbescherming).

Verbodsbepalingen

De meeste verbodsbepalingen zijn onder gebracht binnen de artikelen welke de verschillende beschermingsregimes voor soortbescherming benoemen. De verbodsbepalingen op de volgende plaatsen in de wet terug te vinden:

Verbod	Vogelrichtlijn	Habitatrichtlijn en Bern en Bonn	Nederlandse soorten (lijsten A en B)
Doden of vangen	3.1.1	3.5.1	3.10 a
Vernielen voortplantings- of rustplaatsen	3.1.2	3.5.4	3.10 b
Verstoren	3.1.4	3.5.2	
Onder zich hebben	3.2.1	3.6.1	
Rapen, vernielen of onder zich hebben van eieren	3.1.3	3.5.3	
Verzamelen, ontwortelen en vernielen van planten		3.5.5	3.10 c

In de verbodsbepalingen is expliciet aangegeven dat een overtreding slechts dan plaats vindt wanneer dat opzettelijk gebeurt. Dit opzetvereiste betreft opzet als juridisch begrip; onder opzettelijkheid valt ook voorwaardelijke opzet. Het bewust nemen van risico's valt daarbij onder opzettelijkheid ook als kwade intenties daarbij ontbreken.

Invasieve exoten

In artikel 3.19 is aangegeven dat er beleid moet komen voor de bestrijding van invasieve exoten. De Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) is samen met de provincies en waterschappen, momenteel bezig een plan van aanpak op te stellen. Verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de bestrijding van de invasieve exoten komt bij de Provincies te liggen. Hoe dit beleidsveld zich gaat ontwikkelen is nog niet inzichtelijk maar het lijkt voor de hand liggend dat de gemeenten hierin een rol zullen krijgen.

De actuele lijst met te bestrijden invasieve exoten is op 2 augustus 2017 gepubliceerd door de EU.

De lijst is hier te raadplegen: <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten> .

Bijlage 4: Rotterdams duurzaamheidsbeleid en ecologie

Het Rotterdams duurzaamheidsbeleid is vastgelegd in het Programma Duurzaam.

In **Programma Duurzaam** staan de volgende ambities:

- Elke ontwikkeling moet leiden tot een meer gezonde, groene, kindvriendelijk en schone leefomgeving;
- Elke ontwikkeling moet leiden tot waarde creatie en toekomstbestendigheid;
- Elke ontwikkeling moet leiden tot minimaal 50% CO₂-reductie en 100% climateproof in 2025.

In het Programma Duurzaam 2015-2018 'Duurzaam dichterbij de Rotterdammer' staat bij de ambitie voor een groene, gezonde en klimaatbestendige stad, dat ingezet wordt op o.a. de thema's

- Meer groen: toename van bruikbaar groen (in en om) de stad en in de diversiteit daarvan;
- Droge voeten: een combinatie van waterveiligheid en versterken van de veerkracht van de stad;
- Duurzame gebieden: voor iedere gebiedsontwikkeling komen er standaard kaders en doelstellingen voor duurzaamheid.

Inzetten op vergroten van de biodiversiteit en ecologische robuustheid kan een positieve bijdrage leveren aan deze duurzaamheidsopgaven

Enkele voorbeelden van Natuur inclusief bouwen

